

HÄMEEN SANOMAT.

Hämeenlinnan kaupungista

N:o 74.

Tiistaina Syyskuun 18 p.

1883.

Tilaukshinta: jakamispaihoissa Hämeenlinnassa koto wudelta 3 markkaa, kolmelta neljännes-wuodelta 2 m. 50 p., puolelta wuodelta 1 m. 75 ja neljännekseltä 1 markka Hämeenlinnan postikonttorissa koto wuodelta 4 m. 11 p., kolmelta neljännes-wuodelta 3 m. 37 p., puolelta wuodelta 2 m. 38 p. ja neljännekseltä 1 m. 37 p.; muissa postikonttooreissa koto wuodelta 4 markkaa 29 p., kolmelta neljännes-wuodelta 3 m. 52 p., puolelta wuodelta 2 m. 48 p. ja neljännekseltä 1 m. 43 p. — **Kuulutuksia ja ilmoituksia** otetaan vastaan Hämeen Sanomain kirjapainossa ja toimituksen luona. Hinta 10 penniä pieneltä riviltä taksawulla ja 15 p. etusiwulla. Ruotsalaiset suomennetaan ilman eri maksua. — **Jakamispaihat:** lehden kirjapaino ja herra Kronholmin leipuripuoti sekä herrain Strömberg'in, Wahlberg'in, Grönlund'in Grönfors'in puodit. — **Toimittaja:** A. E. Fawén, asuwa kauppias Grönlundin talossa.

Syntynyt.

(Huom.! U. S. 1 k. 4 r.)

Tytär Hämeenlinnassa 16 p. syyskuuta 1883.

Alma ja Kaarlo Blomstedt.

Metsäyhdistön vuosikokous Hämeenlinnassa t. k. 10 p:nä.

1:nen k y s y m y s. „Mitä teknillisiä ominaisuuksia tulee sahatukeilla olla, tähtääkönsä sahateollisuuden vaatimuksia?“

Kyshyöhyksen oli Metsäherra Lindeman ottanut esitelläkseen, mutta kun hän ei ollut tilaisuudessa itse olemaan läsnä, oli hän kokoukselle lähettänyt kirjallisen esityksen, jonka puheenjohtaja luki julki. Siinä, samatenkuin eräässä Metsäseuraduktööri Bergroth'in lähettämässä kirjoituksessa, ehdoteltiin muutamia ohjeita, joiden mukaan sahatukia myytäessä määrätty jalkamäärä olisi luettava pois siinä, missä tukissa huomattiin „kantamätää“, „okfamätää“, n. k. „palohaawoja“ (brännfar) tahti wäärhyttä. Näitä ohjeita ei kuitenkaan hywähdytty, waan pitivät toiset (Howineuwos Nummelin) paraana sen, että myyjä kuskakin tapauksessa sopi ostajan kanssa, toiset (hra Sanelin) ehdotteli, että sahatukit lajiteltaisiin kolmeen eri osaan, prima, secunda ja tertia, joka suuressa määrin kauppa helpottaisi. Insinööri Salmeen wäitti, että puun wäärhyttä myytäessä ei tarvinnut lukuun ottaa, koska wääriä puita, waikkapa olivat S:n muotoisikin, kyllä käwi sahaaminen yhden mukaan kun waan sahaa niiden mukaan, asetettiin. Mitäsä sellainen lauta kyllä oikenee. Puheenjohtaja ilmoitti, että hra S:n ehdottama lajittelu osaksi oli jo käytännössä. Muot n. k. hollantilaiset pölyt, joita meiltä wiedään ulkomaille ja siellä wasta sahaetaan, ovat tuollaisista prima-tawaraa, tawalliset sahatukit ovat pidettävät secundana ja hyllyt tertiana. Laajittelua ei kuitenkaan wastaifeksi sowi ehdotella waltion metsissä käytettäväksi. Oksaisia puita käwisi kylläkin laajitteleminen. Mitä palohaawoihin ja onteluksiin tulee, ei puh. mielestä tarwittu muita määrähä, kuin mitä yleisessä asetuksessa jo on. Wääristä puista tulisi joku määrä lukea pois, niinkauwan kuin sahoja, joita käypi näidenmukaan jowit-

taminen, maassa wielä ei yleisemmin ole. Wihinään warmaan päätöksen kokouksessa ei päästy. (Zatt.)

— **Uusi kirja.** Tarkka-ampujan Päiwäkirja. Muistelmia Wenzeläis-Turkkilaisesta sodasta w. 1877—78, kirjoitti Alfeli Lindfors. Niska-kaupungissa, 1883. Hinta 50 penniä.

Tässä pieneessä kirjassa esittää tekijä, Suomen kaartin sotamies, hawaintojansa ja kokemuksiaan wiime Turkin sodassa. Hänen kertomuksensa on wilkas ja huwittawainen. Raikesessa lyhyhdessä ja vaatimattomuudessaan antaa se selwän kuwan Suomen pienen joukon waiwoista ja taistelusta manitus ja sodassa. Suljemme tämän kirjan erittäinkin nuorten asewewollistemme suosioon. Näytteeksi painatamme siitä seuraawan kappaleen, joka luwailee suomalaisten leiri-elämää Plewnan edustalla:

„Zenibarlas'in kylän luona, joka on Plewnan edustalla oli leirimme. Tässä kaiwoimme rantawarustuksia waraksi, jos wihollinen koki uros hylkätä; sillä siihen kuului yöt päiwät anara thki-jysoke ja kiwääri-paute kuin pitkäsen tuli Plewnasta, josta tuhannet tulitoneet wiskoivat murhaa ja kuolemaa kaikille tahoille. Useasti, unen helmassa wäihän uinaillessani, luulin ukkosen jyrisewän ja kahwimyllyn korwani wieresessä rätiwän — waan toinnuttuani huomasiin heti, ett'en ollutkaan kotikankailla, oman lieden laitehella, waan Turkkilaisen surma-tantereella, jossa kuulat ja kuolema saaliin jaossa kilwoittelivat, ja että sawu, joka edessäni tupruusi, ei lämpeävän koti-saunan, waan kammot-tawan manalan kasken kattu, jossa tuoni tempoi wesojaan ja kaasi tapaaman- ja jyreämmäksi hongat.

Jo tähän päästessämme oli meillä leipä kaikki ja tulimme siis pian huomaamaan, miltä silloin tuntui kuin leipä puuttuu. Kylästä tosin saimme, yksi ja toinen, ostaa wahan mais-leipää, mutta sitäkin niin niukalta, että riitti waan noin puolen kämmenen kokoinen kannikka miehelle päiwän osaksi. Kun tähän wielä lisäsi saatiin naula tuoretta lampaan lihaa mieheen päiwässä, niin oli siinä täys päiwän annos, ei enempi eikä wähempi, lihoi tai laihtui.

Tuota wajawuutta koki tosin miehistö itse omalla tawallaan korjata. Kylän läheishydessä oli, näet sen, maiswainio sekä nisuaumoja. Näistä riuhittimme paineteillamme jywiä, joita sitten olki- tai maislehti-walkealla keittelimme, kuin puita ei ollut. Tuota keitosta suolatta shöddä, ei ollut sekään juuri liiallista herkuttelemistä. — Waiskähwyistä hieroimme myöskin jauhoja. Melkein joka miehellä oli, näet sen, mukanaan

Helsingistä pieni nuuska-rafia, joista nuuska tosin jo aikapäiwä sitten oli loppunut. Näiden läkkifistä kanfista tititimme me pistimiemme kärjillä riivin tapaisia jauhimia, joilla kihnutimme maiskähwyistä jauhoja. Mutta tämä oli komin hidas mylytyös. Noin 4—5 tunnin ahkeralla sahaamisella woi mies saada sen werran äntiin, että sai edes nähdä puuroa, waikka ei nauttiminen useinkaan paljon maistia pidemmälle viittänyt. Silpäikaa, kun toiset jauhaa nuhjasivat, haalivat toiset wettä ja walkeafia puuro-padan tarpeeksi; mutta pitkästi tuli tawallisesti aika ennenkun keitoksesta jotakin suuhun sulsi, waikka nälkä koki useinkin parhaan woimansa mukaan toimitusta kiirehtää. — Sitte, kun tämä elintapa asian paremmin sujussa wihdoinkin hylättiin, nimitimme me, ajattelemattomasti kyllä, noita usollisia jauhimiamme „nälkämyllytyksi“.

Toisinaan löysimme kyllä jonkun peruna-puun; mutta ei sillä nälkä paennut, kun saalis oli pieni, mutta otta- jia monta. Hauskin löydöstämme oli ehkä eräs „wiinamäki“, joka oli leiristämme noin 5:den wirstan päässä. Jse ilmeistä wiiniä emme tästä tietysti tosin saaneet, mutta saimmehan rypäleitä, oikein sellaisia, kuin wakoajat ennen korwesja toivat Mooskelle näytteeksi luwatusta maasta. Ainakin makunsa puolesta olivat ne paljoa etewämpiä ja mehewämpiä kuin mitkään meidän marjat, waikka ei niilläkään nälkä suuresti paennut ja olempa warma, että tämän tarhan monenakaan päiwänä ei olisi meidän miehiä ikäwöitä tarwinnut, jos siellä waan olisi ollut ottamista; waan rypäleet loppuivat pian, ja syhy kun oli, ei uusistakaan ollut toiwoa.

Oltuamme yhdeksän päiwää wähällä ruoka-osalla, tuntui kohtalomme wahan tuskallijelta, kun suhteet yht'äkkiä parantuivat“.

Hämeenlinnasta.

— **Kirkollis- ja kouluasiain toimikunnan päällikkö** keisarillisesä senaatis- sa, herra tod. waltioneuwos Mechelini käwi wiime perjantaina ja lauantaina täkäläistä Normaaliyhdistä tarkastamassa, ottaaksensa selkoa niistä korjaustoista, joita opiston nyhijet, kylmät ja matalat huoneet nyt kohta waatiwat, ja huomasiin wälttämättömän tarpeelliseksi että laattiat otettaisiin ylös, seinät tilkittäisiin ja laudoitettaisiin ja enemmän tähtettä hankittaisiin wälkatoille. Koska kuitenkin nämä korjaukset itse lukukauden kuluessa arweluttawassa määrin tulisi estämään koulun työtä, katjoi hän tarpeelliseksi että nyt wain hankittaisiin tarpeellisia aineita, niinkuin sam-

malia, hiekkaa j. n. e., waan itse korjaustyö pantaisiin toimeen ensi joulukuun aikana. Siten saattawat niinmuodoin opiston opettajat ja oppilaat toiwoa, ettei heidän kewätsukufaudella 1884 tarwitse kärsiä semmoista wilua koulussa kuin wiime kuluneena talwena. Lopuksi lausui herra senaattori koulun johtajalle aikowansa, jos saapi elää ja toimia, pyrkiä siihen, että tämä suuri opisto niin pian kuin mahdollista saisi oman ajanmukaisen huoneuksen. Että nämä lohduttawaiset sanat ovat kaikissa opiston opettajissa ja muissa ystäwissä herättäneet mitä iloisempia tunteita, ei tarwinne mainita.

— **Poutaa ja lämmintä ilmaa** (aina 24° C.) on saatu pitää jo toista wii- kkoa. Sen wuoksi onkin kaswikunta ikääskuin uuteen eloon elpynyt. Esimerkiksi ruusupensaat ovat puutarhoissa kaupungin ympäristöllä ruvenneet uudestaan kukkimaan. Syhykylwöt, joita niin epäsuotuisalla ilmalla täyhi tehdä, ovat kumminkin kuivapohjaisissa maisissa melkoisesti wirtistyneet. Wäivät, huonosti ojitetut maat ovat melkein tyhjänään kadottoneet oraan. Toisja wiiokolla kylwettiin wielä monesja paikoin ruista peltoon, joka sade-aikana oli jäänyt toukoamatta. Jos kaunistu ilmaa pitemmäl- tä kestää niin suuttaa näinkin myöhäisen kylwö wielä warttua niin, ettei talwen kowuus sitä häwitä.

— **Kilpaseudun** toimitti täkäläinen purjehdus-seura wiime sunnuntaina Hat- tulan selällä. Osaan ottajia oli saapunut wain kuusi. Ensimmäisen palkinnon sai herra Feltmarin wene Wilpas, joka kulki määrätyn matkan 8'49" ssa ja toisen Asewewollisten Raju, joka saapui ratansa päähän 8'59" ssa.

Liottu Kilpapurjehdus ei tälläkään kertaa tyhnen takia käynyt päinää.

— **Lämmitys-uunia** asetetaan paraitaa kaupunkimme kirkkoon.

— **Kuollut.** Owersti Fredrik Jonas Klingstedt kuoli t. k. 15 p. omistamallaan Katajiston tilalla Hämeenlinnan maaseurakunnassa 76 wuoden wanhana.

— **Muistolabja.** Rakennusmestari R. G. Rajander'ille Hausjärwen pitäjistä antoiwat Hauhon seurakuntalaiset kannallisen kultaformuksen ja hopia-kuorisen sifaarikotelon, muistoksi hänen wiime vuonna hwhin omistuneesta Hauhon kirkon korjaus-työstänsä. Siis olkoon julki lausuttu, lisäsi rakennusmestari Rajander'in jo ennestään rik- kaasen ansioluetteloon, että hän omaa etuansa katsomatta ja ylitse senkin mitä hänen tehtäväksensä kuului, on tyhnsä tehnyt hwhällä taidolla ja tarkkuudella ja sen kautta ansainnut pshhä Hauhon seurakunnan kiitollisesä muistossa.

